

LUND'S UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

1907

Magnus Nilsson .

Stanstorp, Bosjöklusters s=n.

Magnus Nilsson är förr i Fogdarp i januari
1859, och har sedan han var två år vistats i Stanstorp.
där han så småningom åvertagit en liten gård efter sin
fader, och som han nu lämnat till sin son, Nils Magnusson.

Han har deltagit i de flesta på en gammeldags bond-
gård förekommande göromålen och har ett ovanligt klart
minne för gamla seder och trosföreställningar.

Numera bor han på sin gamla gård som undan-
tagsgubbe.

LUND'S UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

1907

Register:

Badning.	1
Barfota -springning.	2
Bastrep.	3
Begravning.	4
Begravning--inte titta i graven.	5
Begravningsbår.	6
Blindbock.	7
Bröllop.	8
Byahornet i Nyby.	9
Lägga sig i dagsljus.	10
Djurens trivsel.	11
Drömmar och tydor.	12
Döda bota sjukdomar.	13
Elddon.	14
Fallandesot.	15
Förhörning och dess botande.	16
Förhörning.	17
Första sommardagen och först a vinterdagen.	18
Gräshösten.	19
Göken.	20
Gärdesgårdar.	21
Ta haren.	22
Höst.	23
Julaskämt.	24
Julaknuda.	25
Halmgubbe vid julen.	26
	27
	28
	29
	30
	31
	32

LUND'S UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

1907

Julafton, julljusen.	33
Julafton .	34
Julris.	35
Klinehusets byggande med klinegille och resegille.	36-
Kors över dörrarna.	42
Lövhösten.	43
Maj.	44
Majsjungningen.	45
Merafton.	48
Dans och vaka .	49
Midsommar.	50
Mjölkahare.	51
Ormar.	52
Påskarvis.	53
Påskadagsmorgon.	54
Resegille.	55
Resor till staden.	56
Sivinter och framtid.	58
Självspillingar.	59
Sjukdomar botas med kyrkobly.	61
Tro och sed vid slakt.	62-67
Staffan.	68
Stål till skydd.	69
Svedje - och hæckebruk.	70
Såkaka.	72
Såkaka.	73
Torvskärning.	74-75-
Trädans bearbetning.	76
Tydon.	77

LUND'S UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Vaktepågar.	78
Valborgmässan afton och första maj.	79
Valborgsbål.	80
Vigda vid träd.	81
Åldermannsgille.	82
Årsmål.	83

1907

1. 2

Midsommar.

BB-----

Badning

Man fick inte bada om midsommar, ty då kunde man
få sjukdomar. Sjukdomarna blåste på dom. Det var gastar, som
höll till i vattnet.

LUND UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

1907

2

2

Slimme

Berättat av mag. Nilsson

Troska lnd.

Bosjö kloster

Springa barfota.

Det var alltid en bestämd dag ,som man
fick börja att springa barfota,men jag kan inte
minnas vilken det var.

1907

15

3.

Bastrep.

Även i trakten av Stanstorp brukade man i gammal
tid göra rep av lindbast, men då det var ganska ont om
lind gjorde man inte mer än som gick åt till gårdarnas eget
behov.

1907

4 4

Begravning

Man drog hacket grans
pi vägen, där en liklig skulle passera, om
men vilke hedra den döde. I bland gran-
nint lade man ofta kors av blommor.

Begravning

1907

5.

5.

Vid begravning.:

Dan ,vars moder hade botat honom eller henne mot fallandësot fick framförallt inte titta i graven,
då modern dog och skulle begravas,ty då fick man sjukdomen tillbaka. Därför brukade modern alltid innan hon dog tala om ,om hon hade botat några av sina barn och att de inte fick följa henne till graven.

En son å en av granngårdarna hade inte fått veta ,att hans moder hade botat honom ,och han följde naturligtvis sin moder till graven och tittade ned i den och han blev också sjuk på nytt,och han kunde int bli frisk på något sätt.

1907

6. 6

Då lånade han jord å sim moders grav ,för att bota
sig med den ,men han glömde ,att han då inte på
några villkor fick tala om det för någon människa.
Han kom hit till mej på kvällen ,då han hade varit på
kyrkogården och lånat jord och då talade han om det
för mig,och då gjorde det ju ingen nytta alls.

1907

7 7

Begravningsbär o häning av lik

Begravningsbär

Man var alltid kiken förs
i tiden. Det fanns i hyska en stark mäldad
bär, som man använde alltid. Från
Husbyorp till Borgsjöholster var man vanl.
3 bärtag med "Gässene" i varje. Man
var så, att bärens stängen sättes på
karlarnas axlar. Inga problem fanns
som gingo för liket.

1907

8.
8.

Blindbock.

Man hade ett ganska lustigt sätt att leka
blindbock på i trakten av Stanstorp, då ungdomen samlades
ute i det fria på sommarkvällarna. Man hängde upp en lerkruka
mellan ett par träd. Sedan band man för ögonen på en av de
näryvarande ~~sä~~-sätt han fick se var krukan hängde och sen
ledde man bort honom en bit sedan man hade bunditför
riktigt säkert. Blindbocken fick sedan bäst han kunde leta
rätt på krukan och smilla till den med sin käpp, om han
kunde. Det var naturligtvis lustigtatt se, när han gick
försiktigt och beräknande och sedan ide allra flesta fall
slog ett jätteslag rakt ut i tomma luften.

1907

g 9

Bröllop.

Vid bröllop brukade man sira stänger med grönt,
öppar och dvärtäreport brukade man däremot mest då
man ville hylla en ny husbonde , å denne flyttade
till sin nya gård

1907

10

10

Byahornet i Nyby.

Även i Nyby hade man åldermanssystem med bya
horn. När sedan åldermanssystemet upphörde tog byahornet också
slut på ett ganska lustigt sätt. Hornet var ju gemensam egendom
och för att var och en skulle få sin del av hornet tog man helt
enkelt och lät göra snusdosor av det, så att varje boude i bya-
laget fick sin snusdosa.

Skåne Basförläggare
Trästa LUND S UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

uppt. Albert Nilsson
berätt. Magn Nilsson Jödd, Stenstorp // 11
1907

Lägga sig i dagsljus,

Den tredje torsda'n i Tor skulle man lägga
sig i dagsljus, och den kvällen fick man inte tända
ljus i gården, men sen efteråt kunde man få ha tänt
så mycket man ville. Man hade versen:

A
"Första torsda'n i Tor
träder tranan på skånsker jor',
den andra träder hon i gröna ängar',
och den tredje går vi i dagsljus i sänga' ."

1907

12¹²

Inte slå djuren

Man fick aldrig slå djuren med käppar, som man
hade skalat barken av ? Det skulle inte vara bra för
djuren. Sagesmannen trodde, att detta bruk härleddes sig
fråndetställe i bibeln, där det talas om , att Jakob skalade
käppar och lade i vattenhoarna till kreaturen , för att de
skulle bli brokiga.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

1967

15

13.

Drömmar och

Om man drömde, att man var på ett ställe och tydor
åt till bords, betydde det dödsfall inom årets slut
i familjen.

1907

14

14

Den döde får bota

Hudsjukdomar, skabb och dylikt brukades man
bota genom att man lät den döde taga på den sjuka
kroppsdelen och sedan skulle han ta sjukdomen med
sig i graven

Det hände ofta, då någon hade dött på ett
ställe, att det kom andea människor dit, som hade
sådana åkommor, för att den döde skulle ta på dem och
på detta sätt bota dem.

Eddon.

Magnus Vilhelm nimis, när
man använde finla nu dåd förråd skiljed med.
Man hade det hela i en låda, där det fanns
ett stort rum förråd planter och ställdt alla efters
mindre förråd frösköt. Frösköt var som man
trog är bokshärd, själva märgen, som hade
blivit vad man kallar "frösköt". Man var
mycket sparsam med frösköt och därför hade
man drögt, som man hällde på, så det
började glida i frösköt. Drögen började då
börna om frösköt näckts genast.
Vänd gärde man ändå själv

opp old uten om man kom ut en nágm
ut sig att det röte hos nágm ar grammata,
si sprung man dit ak línch old i en
hästke ak var hem det ak línch si opp
hemma. Det var mycket vanligt, när jordarna
lägo nägrí si nei till inti varandra
"att gi te nationen å lära varme."

1907

17
12

Mot fallandsot:

För att bota fallandesot skulle man ta
eller rättare låna jörd från en grav på kyrkogården,
ty man skulle alltid högtidligt och allvarligt lova
att bära hem det igen. Man skulle taga det ~~in~~an solen
gått upp och man skulle vara alldelens tyst, då man
gjorde det. Sedan gick man hem och öste lite vatten
på jorden och gav sedan den sjuke detta att dricka.

1907

18

18

Förgröning och

Det hände ibland ,att man fick kärnan förgjord, så dess bötande.
att man inte kunde få smör, då man kärnade.Då skulle man
gå ut i skogen och leta opp s.k. flivrönn och sen skulle
man borra hål i kärnan och slå pluggar av flygrönn i dem
så skulle det bota mot förgörningen:

LUND'S UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

1907

19

19.

Förgörning.

Mot förgörning av ett gevär skulle man ta en
orm och låta den krypa in i bössmynningen och sedan skulle
man skjuta ut den åså skulle det hjälpa.

handskrift

ACC. N.R. 1907:20

Landskap: Skåne
Härad: Frosta
Socken: Bosjökloster
Uppteckningsår:

Upptecknat av: Albert Nilsson
Adress: Lund
Berättat av: Magn. Nilsson
Född år i Stanstorp

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Första sommardagen och första vinterdagen.

Första sommardagen tog, då den kom och det var ingen särskild, men den första vinterdagen sade man alltid att midsommardagen var, ty då vände året åt de kortare dagarna.

Skriv endast på denna sida!

Ihåine
Frosta
Brojällkoter

LUND UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

1907

20

20

Första sommardagen

Första sommardagen tog ,då den kom och det
var ingen särskild ,men den första vinterdagen sade
man alltid att midsommardagen var,ty då vände året
åt de kortare dagarna.

och första vinter-
dagen.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

1907

21

21

Gräshösten.

Gräshösten skulle alltid börjas de 7 sovares dag ,
den 27 juli. Man brukade säga // Gräshösten skall börjas i
ängen de 7 sovares dag. "

LUND'S UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

1907

21

22.

Göken.

Man shall inte härlma göken, ty då blir hanhes.

Skane
Frosta
Borgbygatan

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

1907

Agda Nilsson

Bor. av Agda Nilsson
Stenstorp

7

23

23.

Gårdsgärdet

Sandsgärdet

7 Stenlappstakten brakade

men alla mest med Sandgärdets gärdar
enas takten är rik på sten. bland ovan
dessa blivde enat med eners. "Engård"
var även gärna mycket i bruk. De bestod
av ene, som lagts nedifran bottenvan
mellan stora, med lämpliga mellanrum.

Dessa måste tillres urva varje år, innan
kreaturen slippes, och vanligen måste
det nya läggs ned ene läggas på.
Det var en drygt arbete, innan dyren
fick slippas i utmarkerna att "lägga

gåne" inmält.

LUDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

24 04

Man har även brukat nijst
s.k. "fläkgärde" med alkoholer till
fläkning, men den var dålig och gick
från sänder. Därför vid Orups använde
men hind till att fläka med och det
var betydligt segare och bättre.

1907

25.
25.

Hört. Ta haren.

Ta haren.

När man hade en liten lit
var på en års gåldet det, nemm om
fört skulle komma, att hugga det sida.
Då sade man alltid: "Nu är det haren vi
har igen."

Herr.

När man gick ut hoppade säd på de
stora gårdsorna t. ex. på Bosjöklöster
gick det alltid en gårdsdräng före och
den gick vid i en lång rad efter. Om det
då var en som var illa omtyckt, som kunde,
berhade de andra hoppa sig före honom
innan i åkern och lämna hem "hös". Men
När man väl kommit förbi honom gick man
ut till kanten igen och så här det var stod
han där och hade ingenting att hoppa. Men
det var inte vem som ledst som hände "hoppa ut"
min.

Herr

1907

27

27

Herr.

Ett vanligt diament, då
man hörde om gick i land var att
man försökte hitta härbunden er fö
varandra med spetsen av hisen. Men det
måste beräknas på millimeter, det att
happet kan trygga härbunden, som vändes
var viktos. Den nästan hår fäst sitt
härbund anhappet, stod han som en
jungfru för alla de andra.

1

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

1907

28

128

Höst. Sista hästenSista hästen

Sista hästen skulle man växa in. Den fick inte följa med i hestet. Jag tro, att man gav den åt kreaturen för att de skulle vara färda.

7
29 29

Höst. Siame, Sykes

Siame Sykes

"Siem shall aldrig gå osturken
m̄ ängan." Detta var ett lagbund för varje
bofstahand. Men drökt alltid siama, då
man gick från åtcom, när det var kvar till
eller annars. Om man int̄ stöte siama,
kunde det hända, att troldom kunde få
macht med driften.

1

Brygglöts, S.

1907

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

30

30

Jul., julaském, julgåvor

Julaském

Man brukade taga
 alla buren av en grisaföt ut då vi
 hem i ett papper och sedan smygga sig
 in till grannens och lägga det på bordet.
 Kunde den, som lagt den sedan smita,
 utan att bli fasttagen, så var allt bra, men
 om han blev fasttagen skulle han ta en sop
 för varje ben i grisafoten. Jag minns
 om, som blev fasttagen, men han kunde
 inte ta alla soparna - Han gick in
 sista för att han skulle klippa.

1

Brijoblotta, Sk.

1907

31 31

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Juka, jukabnada

Jukabnada

Om Kniat, dä juka var
det brukade man springa underings
ah stenga in en s.k. "jukabnada" till
grammatik. Man dropte en ordlista
i ett papper ah den gjälde det att
smida den in om dönen med en vällig
fetts ah den smida din räg.

1

Bosjökluster, Sk.

1907

32 32

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Jubn. Halmgabba

Halmgabba

En halmgabbe bliddes ut
av Drängarna av den däldes framför dinen
till pipkammaren. När den frigått ög
öppnade magonen av chalke gai, ramlade
den på kerme då han uppmadr föndret.

LUND S UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

1907

333.

Julafton. Julljusen,

Julafton fick man absolut inte släcka julljusen,

ty det betydde olycka ,om man släckte dem.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

1907

34
34

Julafton.

Om julaftonen skulle man aldrig ta maten av bordet

Den skulle stå kvar hela natten till husets goda vättar,

och på sina däcken brukade man också sätta ut mat till
tomten i stallen.

LUND'S UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

1907

35
35

Julris.

Om julen brukade man binda ihop en del vanliga ris
och sätta under bjälkarna i taket? Julgranen har varit
en mycket sen företeelse ochi trakten av Stanstorp
minns manden inte tidigare än 1335.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

1907

136
36

B Y G G N I N G A V K L I N E H U S M E D K L I N E G I L L E

O C H R E S E G I L L E .

Byggnng av ett "klinehus".

På man skulle uppföra ett klinehus skulle först
allt träverket göras i ordning, och tak och gavlar skulle
vara färdiga innan man kunde börja med kliningen av väg-
garna. Ramverket gjordes av eketimmer. Mellan löshulten
skulle Astagar" insättas och till dem skulle man göra
borrhål upptill i löshulten och längslöpande springor
nedtill. Sedan kilades stagarna in. Taket läktades med
läkt av ale eller fur och man täckte med halm. Ibland köpte
man furuläkt av smålänningar, som brukade åka ned åt bygden.
Dessa läkt hade smålänningarna eller göingarna, som det

LUND'S UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

1907

ibland var, i buntor på tio och tio, sammanhållna genom
att man borrat ett hål i ändan på varje läkt och sedan
slagit en pinne igenom det. De olika läktena sattes ihop
med tränaglar, ty spik var en så gott som okänd vara.

37 37

Gavlarna gjordes ofta av ene. man satte in stagar på samma
sätt som i väggarna, och mellan stagarna flätades ene så
tätt som man kunde.

Inte förrän tak och väggar varo färdiga kunde man börja med k
liningen av väggarna. Leran, som man behövde tog man vanlig n
på den egna planen. Vid lertaget tog man så opp en stor
mängd, som man bredde ut till en halv alns tjocklek och
lät sedan en häst gå omkring och Mältsden. Eller också
kunde man köra hem leran på gåedsplanen och älta den där.

När hästen hade gått omkring en sfund lade man halm i för
att leran skulle hänga bättre ihop. Sedan var leran färdig
att användas till kliningen. Man hade då ett stort tråg,
som ställdes intill väggen fullt av lera. En karl stod
innanför och ett frutimmer

utanför och ett fruntimmer innanför och så smet man leran
på med händerna. Man virade inte halm om stagarna, då man hade
halm i leran. Då väggen sedan hade torkat en tid, glattades
den med små brädbitar, som man försedd med ett handtag.
Klineväggarna sprucko ganska ofta. Då var det alltid intill
ramverket det blev sprickor, hela lerskivan blev emmellertid
hel, och man hade ingenting annat att göra än täta inne vid st
stolparna med mossor eller annat vad man kunde hitta på.

Läggning av lergolv.

Att lägga ett lergolv var ganska omständigt. Man
bredde ut leran sedan man först jämnat en smula på marken
till en tjocklek av ungefär en halv aln. Leran var då
presis sådan den tagits upp ur lertaget, utan att man ält den
alls. Man spölade sedan lite vatten på och ytan jämnades
med en skyffel. Golvet fick så ligga ung. en vecka och
torka. Under torkningen uppstod det alltid springor och
för att få bort dessa skulle man "lämma" lergolvet, som

LUND UNDERSÖKETS
FOLKMINNESARKIV

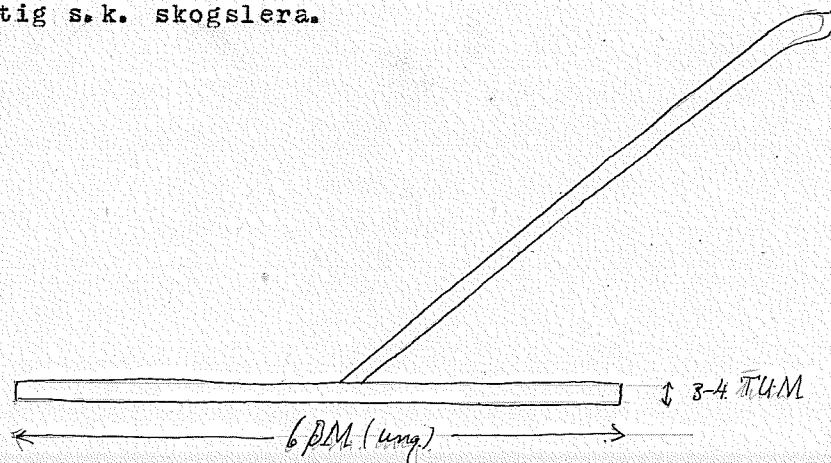
1907

det hette. Detta fick man göra åtminstone tio ggr. innan
golvet var riktigt färdigt. Man hade då en s.k. "lolämm"
(se fig.) med vilken man gick omkring och bankade på lergolvet
med tills alla springorna varo bortarbetade. Den fick
golvet ligga och torka tills det sprack på nytt, och så
höll man på tills det var riktigt hårt och präktigt.

Ett sådant lergolv kunde ~~den~~ ligga ända till 20 år utan
att man behövde laga det.

Leran, som man använde i trakten av Stanstorp och Nyby
var gulaktig s.k. skogslera.

39
39

LOLÄMM
(EFTER BESKR.)

Uppf. av bakugn av lera.

En bakugn av lera uppfördes på ett ganska egen-
domligt sätt. Man byggde först en väldig massiv hög av lera
så att kran höll väl samman och inte torkade sönder,
Denna lerklump fick sedan ligga och torja tills den blev mer
än halvtorr, och sedan började man i den ena ändan med att
urholka den. Man hade därför lämpliga järnspadar och hackor. På
så sätt grävde man ut den form man ville ha och till slut
blötte man invändigt och slättade den med händerna. Ugnar,
som gjordes på detta sätt varo alltid runda inåt och med
rundat valv. De kallades lerugnæ eller Auchäggna ugnar"
och att göra en sådan ugn kallades att hugga ut ugnar.

Skorstenen och den öppna spisen uppfördes vanligen av
grästen med lerslagning emellan. Likaså gjorde man vanl.
skorstenen av grästen med lerslagning

Sedan man hade klint ett hus färdigt hade man alltid klinegille, som bestods av den, som byggde huset. Gillet var den enda betalningen, som vankades. Några daglöner var det aldrig talö om. Till gillet samlades alla, som hade hjälpt till med kliningen, och då det var både karlar och fruntimmer, hade man både dans och annat skoj. Men det var ju inte så säkert att man hade någon speleman. Var viljan god, gick det att dansa i alla fall. Man hade naturligtvis särskilt god mat till klinegillet. Det var mycket vanligt med rätter av skidfrukter. Och så hade man kaffe efteråt, och det var något, som inte vankades varje dag. (arlarna fingo naturligtvis brännvin till maten så mycket de kunde dricka och man drack också brännvin i kaffet s.k. "kaffejöga" efteråt. Det användes även ganska mycket rom som man drack som toddy i varmt vatten med socker. Stämningen blev vanligen ganska hög, och man roade sig så gott man kunde, de yngre dansade och gubbarna levde knalle på alla möjliga vis.

Resegille.

På man hade takresningen på ett hus färdigt skulle man ha resegille. Man började vanligen resningen vid middagstid, och då skulle allt vara färdigt att sättas upp och man var då färdig med det heha till kväll. När resandet var slut skulle fräntimmerna ha kransen färdig och man fäste så opp den på ett läkte så högt som möjligt. När krasen fästes opp stodo alla de som hjälpt till med bygget nedanför och hurrade. Kransen var av grönt vad man fick fatt på och blommor. Sedan samlades man inne till gillet. Gillesmaden var mycket ofta ärter och fläsk. Efteråt hade man kaffe, och både till maten och efteråt till kaffet fick man så mycket brännvin man kunde dricka. Ett resegille slutade vanligen inte förrän på morgonkröken, och då gillesfirarna gingo hem var det ljusan dag.

Henne
LUND S UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

1907

Crypt. M. Nilsson 43. 43.

M Flotta
Sn Besjökhösts

*Ber. av mag. Nilsson
i Stanstorp*

Kors över

Före skärtorsdag skulle man skriva kors dörrarna.

med krita över dörrarna, särskilt över dörrarna till
gödselstacken. Detta skulle vara till skydd mot häx-
orna.

Lövtäckn.

1860-

På 1860-talet och tidigare var det mycket vanligt, att man höstade löv i trakten av Stanstorp och Bosjökloster. Särskilt det torra året 1868 tog man i den allmäna foderbristen sin tillflykt till lövet. Annars var det mest fåren, som man fodrade med löv, men det hände också, att korna fingo nöja sig med samma magra kost. Fär man hade huggit ale på vintern, tog man nästa sommar alestubbarnas späda skott. Vidare lövade man vide, asp och sälge (=salle), som var det allra bästa; lövhösten inföll i slutet av augusti eller i början av september. Man bröt vanligen av de smärre kvistarna.

LUNDSS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

45.45.

Endast sälgen, som var seg att bryta av, använde man en s. k.
"napp" till, och man nappade kvistarna av med denne. Nappen
var en avbruten lie, s.m.m. man fäst på ett långt skaft. Fr
avlövade kvistarna buntades i buntar, som sågo ut som
kärvar och sattes opp liksom kärvar till torkning i långa
rader. Så fick det stå en tid ute till torkning och sedan
bars det vanlægen hem i stora byror på ryggen, och lades
hemma på äjallen att torka ytterligare. Vid själva lövningen
var det fruntimmerna, som bröt, och karlarna snodde vidjor
och bant lövet i kärvara. Då man utfodrade med lövet lade
man det antingen på bara golvet till fåren eller också
lade man det i en häck, så att fåren inte så lätt skulle
strö det omkring och trampa ner det.

1907

H6
46

Maj.

Den 1. maj skulle man samlas hos åldermannen, och då skulle man gå omkring och syna gårdesgårdarna, ty sedan skulle kreaturen släppas på utmarkerna. Efteråt hade man ett gille hemma hos åldermannen. På detta gille kommo endast karlarna.

1907

LUNDSS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

47
47.

Majsjungniugen.

Även i Bosjöklöster brukade man i äldre t
tid sjunga maj i by. Men visan kunde inte Magnus minnas.

1967

48. H8

Merafton.

Merafton börjades den förste april och slutade
den förste oktober, Gläntan kallades allmänt "Mertans-
fulen", och när den kom var det tid att äta meraftan
eller ,om den kom innan de förste april sqde man :"
Nu är det tid att äta meraftan."

69

49

Midsommar.

Man brukade alltid samlas på midsommaraftonen
och dansa ute i det fria. Och det brukades på sina ställen
också med midsommarvaka. I alla händelser hade alltid ungdomen
lov till att vara ute hur länge som helst. Var det vackert
väder samlades man ute på ett lämpligt ställe, vid en kors-
eller på en s.k. slätting Men om det var fult väder brukade
den störste bonden i byn upplåta sin loga åt ungdomen.

Dans och
vaka.

Sk. Uppl. Albert Nilsson, Lund
Frosta Bosjökloster Ber. Magnus Nilsson
Bosjökloster f. Svanstorp LUND'S UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

1907

50

50

Midsommar.

X Magnus mindes att man förr i tiden brukat tända S:t
Hanseldar nere vid sjön vid midsommar. Nere på Bosjökloster hade
man förstås också majstång och dans runt den hela natten.

p. (m. L.)

LUND'S UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV.

S.Kåre
Fröde
Borgförlästan

1907

51

Myg M. Melkon 51
per. Yngve Melkon
född i Stora Tuna

Mjölkahare.

Om man skulle kunna skjuta en mjölkahare,
skulle man skjuta den med silverkula och så skulle
man ladda från den andra ändan på geväret, Dd. v. s.
man måste ta av den s.k. svanskruven och peta in laddningen
där. Annars gjorde det ingen nytta.

LUNDSS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

1907

52⁵⁶

Ormar.

Man brukade gräva ner en orm i stallen eller
också hänga upp den ovanför dörren ty det skulle skydda
djuren mot ont och förgörning.

Skane
Ed Frost
i Bosjöbokar

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

1908

Myt M. Nilsson 53
Eind
Fr. m. Mgn. Nilsson
Stansby

55.

Påaskaris.

Långfredagsmorgon brukade man alltid få "påaskaris".

Man smög sig in till pigorna och drängarna ,då de sov
på morgonen och smällde till dem ett var tag,och sen
var det till att smita ,så att de inte fick tag i en. Man
släntade det alltid på sängen till dem innan man sprang sin
väg.

SK

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

1907

AH

545H

Påskamorgon

Påskamorgonen berättades det, att solen snurrade av glädje över frälsarens uppståndelse. Om mangick ut den morgonen inna solen hade gått upp ochtittade så skulle man kunna få se det, hur den snurrade presis som ett hjul.

1907

55
55

Resegille.

Då man hade rest ovanverket till ett hus, hade man alltid
resegille, men Magnus Nilssou mindes inte att man ursprungligen
brukade använda kransar. Han sade, att detta var ett senare påhitt,
som aldrig brukades i äldre tid.

Resm till staden. (Med stan till Domkyrkan)

Birkerna i Stenstorp

brukade ofta kira till staden med stan,
på en stenträsk i Stenkogen. Denna stan
användes vid reparationen av Lunds
Domkyrka. Men om belastet sikh kika ut ett
lämpligt stenblock i Stenkogen. Den kunde
man in till Lund med det, och det hände
hända, om blocket var väldigt bra, att
man fick andas till fem toner för att block
Blockens bräcktades sedan i Lund. Endast
givne ej ännu hela trop bar på plattan, för att
man skulle driva ihop den möjligst mykhet.
Man kunde vanligen kompresa på trätten,

Kände si hela vatten, och men var vanligen
inte tillbaka hemma förrän nattetid ned.

För pengarna, som man fick på stanrev, köpte
man hem matvaror.

Snare har den byggnings
bedrivits i en stenbroås. - Stenkogen är en
bolag, men men har endast eline eline
varförda som sätter vid hämmerfaktivation
och det hela meddelades snart. Da arbetet pågick
hade områdena i åren arbetat vid
stenbroåsen en riktig binäring.

5257.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

1907

58
58

Sivinter. och framtid.

Sivinter kallades slutet på vintern. Vårens första
del kallade man framtiden. Man brukade säga: "Det får vi

vänta med till framtiden" el. dyl.

Sivinter
och
framtid.

LUND'S UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

1907

5

OM SJÄLVSPILLINGAR .

=====

1907

59

59

Självpilling.

För att en självpilling inte skulle gå
brukade man hilla honom om de båda stortärna innan man
begrov honom. Detta skulle göras med s.k. sölvor till väven
och de bundos om stortärna så att fötterna inte kunde
skiljas åt. På detta sätt ville man hindra honom från
att gå och han skulle då inte kunna gå igen och göra
de efterlevande någon skada, ty det ansågs allmänt,
att självpillingar varo onda människor.

En självpilling begoya på ett särskilt
ställe på kyrkogården, där inga andra än sådana
lågo

60.a.

Den jord, där självspillingarna fingo ligga , var, så
nsågo ånga.inte invigd,som den andra delen av
kyrkogården.Vanligen låg den på norra sidan av kyrko-
gården i skuggan av kyrkan .

Om en självspilling skjöt sig med ett
gevär kund man bota skäver med detta genom att låta
den juke dricka ur pipan . Detta ansågs som ett av de
nest tillförlitliga medeln mot skäver.

LUND S UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

1907

60 b

Botande av

Man brukade ofta bota sårnader eller hudåkommor
sjukdom.

genom att man skjöt över det med silver smulat bland
krutet.

1907

61 61

Man brukade ofta gå upp till kyrkan och s Kyrkobly mot
skrapa lite bly av kyrkofönstren för att sedan an sjukdomar.
vända detta till att bota sjukdomar med. Men det skulle
ske i tysthet och på kvällen sedan solen gått ned.

LUNDSS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Magnus Nilsson

, f 1859

169

Bosjökluter, Sk

1902

Pro ab sed vid dukt.

1907

69
62

Härlässt enags fin:

Tiden okändlig ab ingen människa
utom "nackaren" kunde berätta sig med
att slakta en häst. Den fanns en
nackare fin varje härad den s.k.
häradsnackaren. Han hette även
"nattmannen" eller "valackaren". Den kom
kom till en gård, där han skulle slakta
en häst, och han i vanliga fall ej gick
in utan han fick ta hästen och hela
den med i drogen nästan. Den

1907

63 63

Stårke sedan hett enkelt med en kniv
och räckaren gick und om den till
den föl. Studen drogs sedan av och
kedaren fick sedan ligga upp: dagen
till mat åt kyrkan och kyrkor. Räckaren
fick hunden av det var vanligt den
endan lön han fick för arbetet

Räckaren var en person, som
men inte ville umgås med. Att en
räckare var en obedrlig människa
ansågs för en naturlig sak, och om
många trodde man att de hunde
mer än andra.

På 80-90-talet följde men
det på allen att själv slakta hertarna
och en och annan leende okris förmå
sig att åta hästkött. Singe frukade
men kommas på sina ovärmer ellers

skämta med varandra genom att
lura dem till att åta hästkött och
sedan tala om, vad de harit åtit.

En av de främste på vintern, som Björnade
åta hästkött var en jägare på
Bryggholmen, Fogelby. En gång
roade han sig med att bjuda in av
sina behärskar på mittag med hästkött.
Den de hade åtit pågick Fogelby
den andre om han ristet, och han
hade åtit.-"Nej, det ristet han inte
men grå var det vad det då var.

Fogelby talade då om att det var
hästkött han hade bjöd ut på, nu
stårk var den andres ingrodde och
mot hästkött att han berättade upp
allt somman genast, fast han innan
permit det grå.

1907

Stallan bygde sā sminningen
att kina omkring en sāga hästkött
men det mestta måltid de gora varo
ar, ty det var vänt att bli es med.

Man lärde sig sā sminningen
i alla fall att åta hästkött och nigris
lagbad om sålen vändes inti sagas-
mannen.

Rackaren skulle skräva skära
hästar och ibland made men kom
till att skräva stallen eller komma
och sei.

Självödla fjur grävdes ned
eller också stupade man hela enheten
ut dem : nigris kän då de fingo
ligga och ruttna upp.

65 656.

1.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Skrive
frosto
Bosjöholmska

1907

Lyrics av M.B. Wiktor
För. av chans. Wiktor
Stora Stora

68 68

Jahen, Ride Staffan

Ride Staffan

Man red Staffan amadej
jul alltid pris i världen. Man red pris gjord
till gårds un pi varje gård kom man ut
och tjäd pi dem. Blend red man till
oh man in i dagene. Så hade man
en visa som man gjing, men den
vinnas jeg int.

Minnes fragment: Staffan var en stakkars man

Km försätts låt oss kuski
vara
en gung jul om ärnt bana "

1907

69.

69

Stål till skydd.

Då en ko hade kalvat, satte man en yxa utanför tröskeln
för att skydda henne mot ont ,då hon första gången
skulle gå ut.

1907

1. 70

70

Sredje- och hockebal

I Ståndorpsgården brabade man
fin ganska nöjd sredje- och hockeball.

Magnus Nilsson nimns på hans far gjorde
det på samma gård, om han nu var.

Man undde fört vät att det gjore.
Sen hockade man opp tornen så att den
ställdes på hani. Si fick den lägga om torke.

Tornen samlades sedan ihop, och man hände
opp den och drölle ut åkeren. Tornen
bländes tillsammans med ena och dyligt.
Sen sattes räg (vinterräg), om ärdes med,

Om att givit för sig ejtjut harskade man med 71 71.
den. Men givit tankjen om utmärkt röjdind
på svedjan. Inn i efter rägen, satte man
potatis och nötkött i igen sådde man kaper.
Men när kom mörkret från tegn var det klart.
Sen gav inti jorden mer än det var ingen-
ting annat än gräs i lila det giv-
agen till grässris.

1967

1

79

72

Såkaka

En klor kaka vid förmiddas
attifor jultabeket till vännen, nu få
men därför börja med värvarktet gav man
herrarna "så stod dr sej," och klor inte
magra på hela tiden värvarktet piggat.
Men kallade förtidsskriftens såkaka ("sökaga")

1907

73⁷³

av julabrödet, som helst skulle vara till påsk , tog Såkaka.
man alltid undan en kaka , som man skulle ha att ge h
hästarn den för ta gången man ärde med dem på våren , så
skulle de stå ut hela våren utanatt magra. Man tog emellertid
vilken kaka som helst i julbaket och den tycks inte ha
något med sista kärveb eller dylikt att göra.

1907

74

FH

Skärning a v torv sick i stort sett till Torvskärning.

alldeles som nu , men man hade sämre redskap och man kunde inte tillverka så stora mängder som numera.

Man skar som ännu sker när varje gård tager opp sin torv ,med s.k. torvspadar. en lösa svarta gyttjan längst nere slängde man opp i en s.k. "pram", och i denna gingo hästar omkring och älte sörjan så att den blev seg. Det hände också, att man gick omkring och trampade i pramen. Vanligen hade man två pramar , så att man öste opp i den ena medan man älte den andra. Torvmassan fick sedanstå och torka i pramen,tills man kunde skära den ,då man denskör torven så stor den skulle vara och tog sedan opp

LUND S UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

1907

75.

75.

den och bredde den på marken ,där den fikk ligga

ENDELIG och torka omkring 14 dagar beroende på vädret.

Sedan kullade man den på vanligt sätt och lät den

torka riktigt och sedan var den färdig att åka hem

och användas.

1907

96.

76

Bearbetning av hästen.

Träden

Då nu då måste man
föra jorden tigga i träde förrän den
skall "vila ut". Träden bearbetades
på sommaren, så man hade datt und
annat arbete. Först ändes den (plögar
jäms in) sedan götskate man den
med den smala av naturlig gödsel,
som jäms på jorden. Stenen bultades
vanligen på stenbärar, som rälldes
Mycket sällan hade man hästar och s.k.
"stenas" (ar era - kipa) Träden lig oppi
trä i: följd

LUND'S UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

1907

77.

77

Tvådor.

Om det regnade den 1. aug. sade man att man fick hela
höstsäden förstörd av väta.

1907

1.
78.
78.

Vaktrum av djuren

"Vaktspäder"

På sommaren, då djuren
inga lösa i utanförkommens till sammanse
förlika byar av var, brukade alltid
en "vaktspäde" vara med nästan från
varje ställe. I y djiura skulle kom på
kräcklarna. Vaktspäderna fiktes tiden
på allt slanta sätt. Det mest gonticade
möjet var att åka på änden nedför
berghällarna, så att man kvar kom
nästan utan klides på kroppen.

Typp. Ad. Nilsson, Lund

LUND'S UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV
1907

Kloster

Ber. Magn. Nilsson

LUND'S UNIVERSITET
FOLKMINNESARKIV

Stanstorp

79.

79.

Valborgsmässa och

Valborgmässoafton samlades ungdomen på första maj.

vissa platser och man tände upp stora bål. Runt bålen
hade man sen allt möjligt med lekar och skämt
för sej.

Dagen sfter eller den första maj samlades
alla gubbarna i byen, och om då en åboe hade kommit
till under året kunde han vara säker på att han hade
alla gubbarna hemma hos sej på morgonen och då
skulle han bjuda "välvkomma". Sedan gick man omkring
och synade rågångarna. Det var i byarna Nyby och
Stanstorp, som detta brukades.

Fr

Uppf. Alf Nilsson, Lund
Ber. Magnus Nilsson 1907
Bosjöklötter
Gårdstorp

LUND'S UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

80 80.

Valborgsbål.

Om valborgsmässa brukade man på sina ställen i trakten bränna valborgseldar eller valborgsbål. Man staplade opp högar av ene- och graneris och antände. Och sedan samlades man omkring bålet både unga och gamla, kanske mest de gamla

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

1907

Upptecknat efter av

Magnus Nilsson, Albert Nilsson
Stanstorp, Bosjöklusters s:n. sommaren 1908.

1907

81 81.

Vigas vid träd.

Man talade ofta om ,att man brukade viga fplkvid
träder eller buskar förr i världen. Man gjorde det först
att den ,som man vigde inte skulle bli gift med någon sedan.

1907

82.82.

Åldermansgille.

På hösten samlades alla bönderna hos byns
ålderman och då skulle byns räkenskaper klaras. Man hade
då s.k. "räppakäppar", som man hade skurit hack i och
efter dessa hockenas antal fick man så böta.

Gillet bekostades av åldermannen. Man fick
alltid mat och brännvin ,och det var bara bönderna
själva ,som samlades ,inte deras fruar. Åldermannen
blåste i hōnet ,då det var tid att samlas. Snörens-
ningens på byns gator sköttes också av åldermannen.

LUND'S UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

1907

83. 83.

Årsmål.

Man talade om gott eller dåligt årsmål
och det var detsamma som god eller dålig gröda.